

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет**

Затверджую

Т. в.о. декана юридичного факультету
Валентина СЛОМА
«29» *серпня* 2025 р.

Затверджую

Проректор з науково-педагогічної
роботи **Віктор ОСТРОВЕРХОВ**
«29» *серпня* 2025 р.

Затверджую

Директор ННІНОТ **Святослав ПИТЕЛЬ**
«29» *серпня* 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Територіальна оборона України»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – **25** Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

Спеціальність – **256** Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

Освітньо-професійна програма – **Національна безпека** (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

Кафедра безпеки та правоохоронної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичних (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Всього (год.)	Екз./ Зал. (сем.)
Денна	2	3	30	30	4	8	78	150	екзамен
Заочна	2	3	8	4			138	150	екзамен

29.08.2025

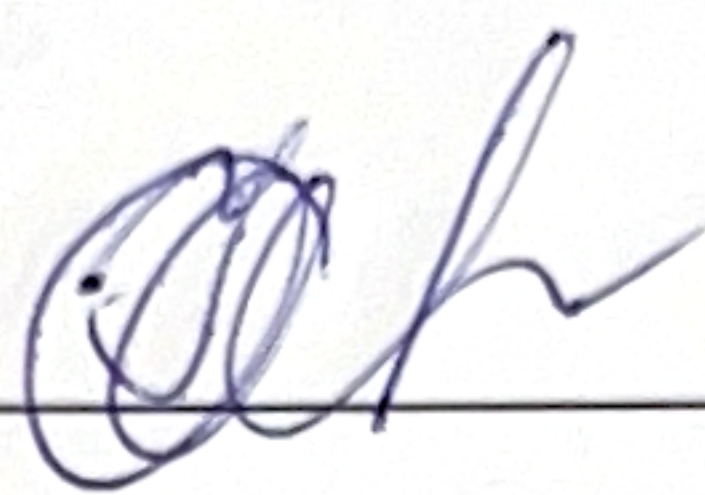
Тернопіль – ЗУНУ, 2025

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальності 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності), затвердженої Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 11 від 26.06.2024 р.

Робочу програму склав викладач кафедри безпеки та правоохоронної діяльності Віталій КРАВЧУК

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, протокол № 2 від 26 серпня 2025 р.

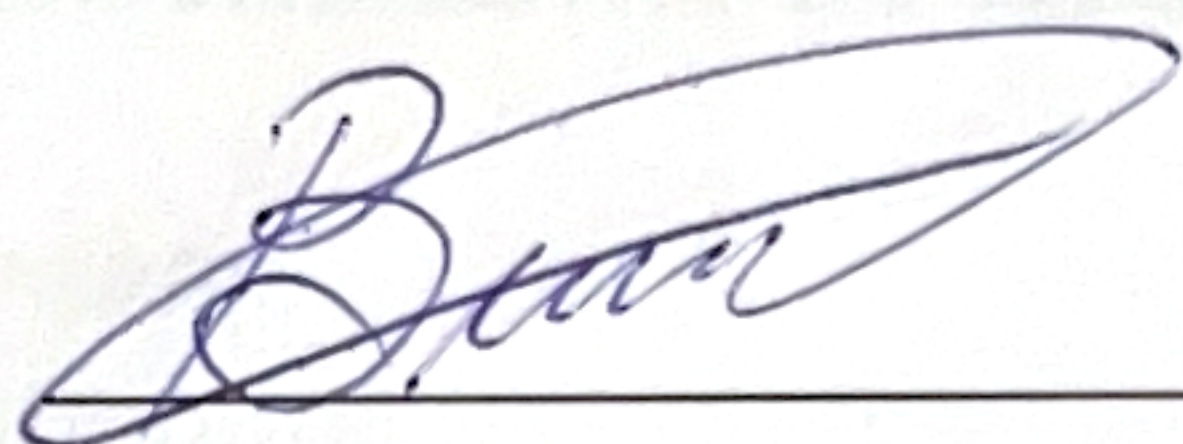
Завідувач кафедри

Юлія МУРАВСЬКА

Гарант ОП

Василь ОМЕЛЬЧУК

**1. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Територіальна оборона України»**

Дисципліна «Територіальна оборона України»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону	Нормативна дисципліна Мова викладання: українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність: 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)	Рік підготовки: Денна – другий Заочна – другий Семестр: Денна – третій Заочна – третій
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: Денна – 30 (год.) Заочна – 8 (год.) Практичні заняття: Денна – 30 (год.) Заочна – 4 (год.)
Загальна кількість годин – Денна – 150 Заочна – 150		Самостійна робота: Денна – 78 (год.) Заочна – 138 (год.) Тренінг – 8 (год.) Індивідуальна робота : Денна – 4 (год.)
Тижневих годин: Денна форма навчання – 10 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «Територіальна оборона України»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

В умовах збройної агресії російської федерації проти України, окупації частини її території, особливого значення для забезпечення обороноздатності держави набуває належне функціонування територіальної оборони.

В умовах виникнення загрози на сході України, для здійснення територіальної оборони були утворені батальйони територіальної оборони, правовий статус яких визначається Положенням про територіальну оборону, яке затверджується Указом Президента України. Однак, відповідно до статті 92 Конституції України права і свободи людини і громадянина, а також основи національної безпеки визначаються виключно законами України.

Ситуація, яка склалась на сьогодні в Україні вимагає пошуку нових шляхів і механізмів суттєвого оновлення системи територіальної оборони України, підвищення її ефективності та функціонування.

Метою вивчення дисципліни «Територіальна оборона Україна» є формування у студентів системного уявлення про організацію, правові основи, завдання та роль територіальної оборони в забезпеченні національної безпеки держави. Дисципліна спрямована на підготовку громадян до виконання обов'язків у сфері оборони, розвиток патріотичної свідомості, а також набуття базових знань і навичок, необхідних для участі у заходах територіальної оборони.

2.2. Завдання вивчення дисципліни.

Основними завданнями дисципліни є:

- ознайомлення з правовими актами та нормативно-правовою базою щодо територіальної оборони України;
- вивчення структури, функцій і завдань сил територіальної оборони;
- засвоєння принципів підготовки і участі громадян у заходах територіальної оборони;
- формування у студентів навичок самоорганізації та дій у надзвичайних ситуаціях;
- сприяння розвитку національної свідомості, готовності до захисту суверенітету та територіальної цілісності України.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК2. Застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК11. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

СК7. Здатність використання отриманих знань із загальновійськової підготовки.

Використання фізично бойової підготовки, при необхідності, у службовій діяльності

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення навчальної дисципліни «Територіальна оборона України» здійснюється на основі здобутих студентами знань з навчальної дисципліни «Фізично-бойова підготовка».

2.5. Результати навчання:

РН8. Здатність визначати необхідні технології врегулювання конфліктів і підтримання миру, розробляти соціальні та професійні програми, що знижують рівень конфліктогенності в соціальних спільнотах та посилюють систему безпеки держави

РН15. Здатність реагувати на загрози національній безпеці в контексті військово-політичних стратегій держав, здійснювати оцінювання наслідків військово-політичних стратегій держав

РН21. Вміти застосовувати отримані знання із загальновійськової підготовки та використовувати їх при необхідності у службовій діяльності.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Правові та організаційні засади територіальної оборони України

Тема 1. Поняття, сутність та завдання територіальної оборони України

Суть територіальної оборони як складової системи національної безпеки. Ключові завдання територіальної оборони за чинним законодавством України. Відмінності територіальної оборони від загальнодержавної оборони. Роль територіальної оборони у забезпеченні суверенітету та територіальної цілісності держави. Поєднання військових та цивільних елементів у діяльності територіальної оборони. Фактори, що впливають на ефективність функціонування територіальної оборони України.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення територіальної оборони України

Основні законодавчі акти, що регулюють територіальну оборону України. Положення Конституції України щодо територіальної оборони. Роль законів та підзаконних актів у забезпеченні організації та функціонування територіальної оборони. Взаємодія міжнародного права та національного законодавства у сфері територіальної оборони. Правовий статус сил територіальної оборони та добровольчих формувань. Повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері територіальної оборони.

Тема 3. Організаційна структура територіальної оборони

Основні рівні організаційної структури територіальної оборони України. Функції центральних органів управління територіальною обороною. Роль місцевих органів у системі територіальної оборони. Взаємодія сил територіальної оборони з Збройними Силами та іншими військовими формуваннями. Порядок координації та управління підрозділами територіальної оборони під час загрози або воєнного стану.

Тема 4. Принципи та форми комплектування сил територіальної оборони

Основні принципи комплектування сил територіальної оборони України. Види формувань територіальної оборони за складом та призначенням. Порядок залучення громадян до територіальної оборони. Роль кадрового та резервного складу у системі територіальної оборони. Законодавче регулювання процесу комплектування сил територіальної оборони.

Тема 5. Функції та завдання добровольчих формувань територіальних громад

Основні функції добровольчих формувань територіальних громад. Завдання добровольчих формувань у забезпеченні безпеки населених пунктів. Роль добровольчих формувань у взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування. Правовий статус учасників добровольчих формувань. Взаємодія добровольчих формувань із Збройними Силами України. Соціальні та моральні аспекти участі громадян у добровольчих формуваннях. Організаційна структура добровольчих формувань та принципи управління ними. Виклики та проблеми ефективного функціонування добровольчих формувань у сучасних умовах.

Тема 6. Планування та управління силами територіальної оборони в умовах загрози та воєнного стану

Основні принципи планування діяльності сил територіальної оборони. Етапи управління силами територіальної оборони у мирний та кризовий час. Роль командних структур у координації підрозділів територіальної оборони. Взаємодія органів державної влади, місцевого самоврядування та військових структур у процесі управління. Методи визначення пріоритетів та розподілу ресурсів під час планування. Особливості планування оборонних заходів у регіонах з підвищеною загрозою.

7. Забезпечення безперервності управління під час воєнного стану. Проблеми та шляхи підвищення ефективності управління силами територіальної оборони.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти функціонування та розвитку територіальної оборони

Тема 7. Оборона населених пунктів і критичної інфраструктури в системі територіальної оборони

Основні завдання оборони населених пунктів у системі територіальної оборони. Роль критичної інфраструктури у забезпеченні життєдіяльності держави під час загрози. Принципи охорони та захисту об'єктів критичної інфраструктури. Взаємодія сил територіальної оборони з органами місцевого самоврядування. Організаційні підрозділи та їхні функції у обороні населених пунктів. Методи оцінки ризиків та визначення пріоритетів захисту критичної інфраструктури. Виклики та проблеми захисту об'єктів інфраструктури в умовах сучасного конфлікту. Значення участі громадян та добровольчих формувань у забезпеченні безпеки населених пунктів.

Тема 8. Підготовка та застосування підрозділів територіальної оборони в умовах сучасних збройних конфліктів

Основні завдання підготовки підрозділів територіальної оборони. Форми та методи навчання особового складу. Роль тренувань у підвищенні бойової готовності підрозділів. Тактичні принципи застосування підрозділів у сучасних збройних конфліктах. Взаємодія підрозділів територіальної оборони з регулярними військами та іншими формуваннями. Організаційні та матеріально-технічні аспекти підготовки підрозділів. Проблеми та виклики застосування підрозділів у бойових умовах. Значення досвіду попередніх конфліктів для планування та підготовки підрозділів.

Тема 9. Взаємодія територіальної оборони з правоохоронними органами та службами цивільного захисту

Основні завдання територіальної оборони у взаємодії з правоохоронними органами. Роль служб цивільного захисту у забезпеченні безпеки населення. Механізми координації між підрозділами територіальної оборони та органами влади. Взаємодія при надзвичайних ситуаціях. Порядок обміну інформацією між силовими та цивільними структурами. Організаційні підходи до спільних навчань і тренувань. Проблеми взаємодії та шляхи їх подолання. Значення взаємодії для ефективності територіальної оборони та захисту населення.

Тема 10. Інформаційна та кібербезпека у діяльності сил територіальної оборони

Основні загрози інформаційній безпеці сил територіальної оборони. Роль кібербезпеки у забезпеченні бойової готовності підрозділів. Методи захисту інформаційних систем і комунікаційних мереж. Взаємодія з державними органами у сфері кібербезпеки. Протидія дезінформації та інформаційним атакам. Організаційні та правові засади забезпечення інформаційної безпеки. Підготовка особового складу до дій в умовах інформаційних загроз. Виклики та перспективи розвитку інформаційної та кібербезпеки у територіальній обороні.

Тема 11. Соціально-правові гарантії військовослужбовців і добровольців територіальної оборони

Основні соціальні гарантії для учасників територіальної оборони. Права військовослужбовців та добровольців у мирний та воєнний час. Механізми забезпечення матеріальної підтримки та соціального захисту. Пільги та компенсації для учасників добровольчих формувань. Організація медичного забезпечення та реабілітації військовослужбовців. Роль державних і громадських інститутів у підтримці учасників територіальної оборони. Проблеми та шляхи вдосконалення соціально-правових гарантій для учасників територіальної

Тема 12. Перспективи розвитку територіальної оборони України у контексті євроатлантичної інтеграції

Основні напрямки розвитку територіальної оборони України. Вплив євроатлантичних стандартів на систему територіальної оборони. Порівняння систем територіальної оборони України та країн НАТО. Міжнародний досвід і його застосування у розвитку територіальної оборони. Роль територіальної оборони у зміцненні обороноздатності держави. Виклики та ризики модернізації територіальної оборони у контексті євроатлантичної інтеграції. Перспективи участі громадянського суспільства у розвитку системи територіальної оборони.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«Територіальна оборона України»
(денна форма навчання)

№ теми	Назва теми	Кількість годин					Контрольні заходи
		Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг	Самостійна робота	
Змістовий модуль 1. Правові та організаційні засади територіальної оборони України							
1.	Поняття, сутність та завдання територіальної оборони України	2	2	2	4	6	Поточне опитування
2.	Нормативно-правове забезпечення територіальної оборони України	2	2			6	
3.	Організаційна структура територіальної оборони	2	2			8	
4.	Принципи та форми комплектування сил територіальної оборони	2	2			6	
5.	Функції та завдання добровольчих формувань територіальних громад	2	2			6	
6.	Планування та управління силами територіальної оборони в умовах загрози та воєнного стану	4	4			8	
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти функціонування та розвитку територіальної оборони							
7.	Оборона населених пунктів і критичної інфраструктури в системі територіальної оборони	2	2	2	4	6	Поточне опитування
8.	Підготовка та застосування підрозділів територіальної оборони в умовах сучасних збройних конфліктів	2	2			8	
9.	Взаємодія територіальної оборони з правоохоронними органами та службами цивільного захисту	4	4			6	
10.	Інформаційна та кібербезпека у діяльності сил територіальної оборони	4	4			6	
11.	Соціально-правові гарантії військовослужбовців і добровольців територіальної	2	2			6	

	оборони						
12.	Перспективи розвитку територіальної оборони України у контексті євроатлантичної інтеграції	2	2			6	
	Всього:	30	30	4	8	78	

**СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«Територіальна оборона України»
(заочна форма навчання)**

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Правові та організаційні засади територіальної оборони України				
1.	Поняття, сутність та завдання територіальної оборони України			10
2.	Нормативно-правове забезпечення територіальної оборони України	2		10
3.	Організаційна структура територіальної оборони		1	10
4.	Принципи та форми комплектування сил територіальної оборони			12
5.	Функції та завдання добровольчих формувань територіальних громад			12
6.	Планування та управління силами територіальної оборони в умовах загрози та воєнного стану	2	1	12
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти функціонування та розвитку територіальної оборони				
7.	Оборона населених пунктів і критичної інфраструктури в системі територіальної оборони			12
8.	Підготовка та застосування підрозділів територіальної оборони в умовах сучасних збройних конфліктів	2	1	12
9.	Взаємодія територіальної оборони з правоохоронними органами та службами цивільного захисту			12

10.	Інформаційна та кібербезпека у діяльності сил територіальної оборони			12
11.	Соціально-правові гарантії військовослужбовців і добровольців територіальної оборони	2		12
12.	Перспективи розвитку територіальної оборони України у контексті євроатлантичної інтеграції		1	12
	Всього:	8	4	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Правові та організаційні засади територіальної оборони України

Практичне заняття 1

Тема: Поняття, сутність та завдання територіальної оборони України

Мета: з'ясувати поняття, сутність та завдання територіальної оборони України

Питання для обговорення:

1. Суть територіальної оборони як складової системи національної безпеки.
2. Ключові завдання територіальної оборони за чинним законодавством України.
3. Відмінності територіальної оборони від загальнодержавної оборони.
4. Роль територіальної оборони у забезпеченні суверенітету та територіальної цілісності держави.
5. Поєднання військових та цивільних елементів у діяльності територіальної оборони.
6. Фактори, що впливають на ефективність функціонування територіальної оборони України.

Практичне заняття 2

Тема: Нормативно-правове забезпечення територіальної оборони України

Мета: охарактеризувати нормативно-правове забезпечення територіальної оборони України

Питання для обговорення:

1. Основні законодавчі акти, що регулюють територіальну оборону України.
2. Положення Конституції України щодо територіальної оборони.
3. Роль законів та підзаконних актів у забезпеченні організації та функціонування територіальної оборони.
4. Взаємодія міжнародного права та національного законодавства у сфері територіальної оборони.
5. Правовий статус сил територіальної оборони та добровольчих формувань.
6. Повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері територіальної оборони.

Практичне заняття 3

Тема: Організаційна структура територіальної оборони

Мета: означити організаційну структуру територіальної оборони

Питання для обговорення:

1. Основні рівні організаційної структури територіальної оборони України.
2. Функції центральних органів управління територіальною обороною.

3. Роль місцевих органів у системі територіальної оборони.
4. Взаємодія сил територіальної оборони з Збройними Силами та іншими військовими формуваннями.
5. Порядок координації та управління підрозділами територіальної оборони під час загрози або воєнного стану.

Практичне заняття 4

Тема: Принципи та форми комплектування сил територіальної оборони

Мета: визначити принципи та форми комплектування сил територіальної оборони

Питання для обговорення:

1. Основні принципи комплектування сил територіальної оборони України.
2. Види формувань територіальної оборони за складом та призначенням.
3. Порядок залучення громадян до територіальної оборони.
4. Роль кадрового та резервного складу у системі територіальної оборони.
5. Законодавче регулювання процесу комплектування сил територіальної оборони.

Практичне заняття 5

Тема: Функції та завдання добровольчих формувань територіальних громад

Мета: дослідити функції та завдання добровольчих формувань територіальних громад

Питання для обговорення:

1. Основні функції добровольчих формувань територіальних громад.
2. Завдання добровольчих формувань у забезпеченні безпеки населених пунктів.
3. Роль добровольчих формувань у взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування.
4. Правовий статус учасників добровольчих формувань.
5. Взаємодія добровольчих формувань із Збройними Силами України.
6. Соціальні та моральні аспекти участі громадян у добровольчих формуваннях.
7. Організаційна структура добровольчих формувань та принципи управління ними.
8. Виклики та проблеми ефективного функціонування добровольчих формувань у сучасних умовах.

Практичне заняття 6,7

Тема: Планування та управління силами територіальної оборони в умовах загрози та воєнного стану

Мета: охарактеризувати планування та управління силами територіальної оборони в умовах загрози та воєнного стану

Питання для обговорення:

1. Основні принципи планування діяльності сил територіальної оборони.
2. Етапи управління силами територіальної оборони у мирний та кризовий час.
3. Роль командних структур у координації підрозділів територіальної оборони.
4. Взаємодія органів державної влади, місцевого самоврядування та військових структур у процесі управління.
5. Методи визначення пріоритетів та розподілу ресурсів під час планування.
6. Особливості планування оборонних заходів у регіонах з підвищеною загрозою.
7. Забезпечення безперервності управління під час воєнного стану.
8. Проблеми та шляхи підвищення ефективності управління силами територіальної оборони.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти функціонування та розвитку територіальної оборони

Практичне заняття 8

Тема: Оборона населених пунктів і критичної інфраструктури в системі територіальної оборони

Мета: дослідити оборону населених пунктів і критичної інфраструктури в системі територіальної оборони

Питання для обговорення:

1. Основні завдання оборони населених пунктів у системі територіальної оборони.
2. Роль критичної інфраструктури у забезпеченні життєдіяльності держави під час загрози.
3. Принципи охорони та захисту об'єктів критичної інфраструктури.
4. Взаємодія сил територіальної оборони з органами місцевого самоврядування.
5. Організаційні підрозділи та їхні функції у обороні населених пунктів.
6. Методи оцінки ризиків та визначення пріоритетів захисту критичної інфраструктури.
7. Виклики та проблеми захисту об'єктів інфраструктури в умовах сучасного конфлікту.
8. Значення участі громадян та добровольчих формувань у забезпеченні безпеки населених пунктів.

Практичне заняття 9

Тема: Підготовка та застосування підрозділів територіальної оборони в умовах сучасних збройних конфліктів

Мета: охарактеризувати підготовку та застосування підрозділів територіальної оборони в умовах сучасних збройних конфліктів

Питання для обговорення:

1. Основні завдання підготовки підрозділів територіальної оборони.
2. Форми та методи навчання особового складу.
3. Роль тренувань у підвищенні бойової готовності підрозділів.
4. Тактичні принципи застосування підрозділів у сучасних збройних конфліктах.
5. Взаємодія підрозділів територіальної оборони з регулярними військами та іншими формуваннями.
6. Організаційні та матеріально-технічні аспекти підготовки підрозділів.
7. Проблеми та виклики застосування підрозділів у бойових умовах.
8. Значення досвіду попередніх конфліктів для планування та підготовки підрозділів.

Практичне заняття 10,11

Тема: Взаємодія територіальної оборони з правоохоронними органами та службами цивільного захисту

Мета: дослідити взаємодію територіальної оборони з правоохоронними органами та службами цивільного захисту

Питання для обговорення:

1. Основні завдання територіальної оборони у взаємодії з правоохоронними органами.
2. Роль служб цивільного захисту у забезпеченні безпеки населення.
3. Механізми координації між підрозділами територіальної оборони та органами влади.
4. Взаємодія при надзвичайних ситуаціях.
5. Порядок обміну інформацією між силовими та цивільними структурами.
6. Організаційні підходи до спільних навчань і тренувань.
7. Проблеми взаємодії та шляхи їх подолання.
8. Значення взаємодії для ефективності територіальної оборони та захисту населення.

Практичне заняття 12,13

Тема: Інформаційна та кібербезпека у діяльності сил територіальної оборони

Мета: охарактеризувати інформаційну безпеку та кібербезпеку в діяльності сил територіальної оборони

Питання для обговорення:

1. Основні загрози інформаційній безпеці сил територіальної оборони.
2. Роль кібербезпеки у забезпеченні бойової готовності підрозділів.
3. Методи захисту інформаційних систем і комунікаційних мереж.
4. Взаємодія з державними органами у сфері кібербезпеки.

5. Протидія дезінформації та інформаційним атакам.
6. Організаційні та правові засади забезпечення інформаційної безпеки.
7. Підготовка особового складу до дій в умовах інформаційних загроз.
8. Виклики та перспективи розвитку інформаційної та кібербезпеки у територіальній обороні.

Практичне заняття 14

Тема: Соціально-правові гарантії військовослужбовців і добровольців територіальної оборони

Мета: розкрити соціально-правові гарантії військовослужбовців і добровольців територіальної оборони

Питання для обговорення:

1. Основні соціальні гарантії для учасників територіальної оборони.
2. Права військовослужбовців та добровольців у мирний та воєнний час.
3. Механізми забезпечення матеріальної підтримки та соціального захисту.
4. Пільги та компенсації для учасників добровольчих формувань.
5. Організація медичного забезпечення та реабілітації військовослужбовців.
6. Роль державних і громадських інститутів у підтримці учасників територіальної оборони.
7. Проблеми та шляхи вдосконалення соціально-правових гарантій для учасників територіальної

Практичне заняття 15

Тема: Перспективи розвитку територіальної оборони України у контексті євроатлантичної інтеграції

Мета: визначити перспективи розвитку територіальної оборони України у контексті євроатлантичної інтеграції

Питання для обговорення:

1. Основні напрямки розвитку територіальної оборони України.
2. Вплив євроатлантичних стандартів на систему територіальної оборони.
3. Порівняння систем територіальної оборони України та країн НАТО.
4. Міжнародний досвід і його застосування у розвитку територіальної оборони.
5. Роль територіальної оборони у зміцненні обороноздатності держави.
6. Виклики та ризики модернізації територіальної оборони у контексті євроатлантичної інтеграції.
7. Перспективи участі громадянського суспільства у розвитку системи територіальної оборони.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Територіальна оборона України» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні положень чинного господарського законодавства та навчальної і наукової фахової літератури. Самостійна робота є обов'язковим модулем освітньої компоненти «Господарське право та процес» та передбачає виконання:

- блоку 1 – завдань по кожній із тем дисципліни за вибором студента;
- блоку 2 – у формі реферату, есе чи аналітичної доповіді.

Блок 1 самостійної роботи:

№ теми	Тематика
<i>Тема 1</i>	Розробити структурно-логічну схему завдань територіальної оборони України
<i>Тема 2</i>	Розробити структурно-логічну схему нормативно-правового забезпечення територіальної оборони України

Тема 3	Розробити структурно-логічну схему організаційної структури територіальної оборони
Тема 4	Розробити структурно-логічну схему принципів та форм комплектування сил територіальної оборони
Тема 5	Розробити структурно-логічну схему функцій та завдань добровольчих формувань територіальних громад
Тема 6	Визначити планування та управління силами територіальної оборони в умовах загрози та воєнного стану
Тема 7	Розробити структурно-логічну схему оборони населених пунктів і критичної інфраструктури в системі територіальної оборони
Тема 8	Дослідити підготовку та застосування підрозділів територіальної оборони в умовах сучасних збройних конфліктів
Тема 9	Визначити взаємодію територіальної оборони з правоохоронними органами та службами цивільного захисту
Тема 10	З'ясувати роль інформаційної безпеки та кібербезпеки у діяльності сил територіальної оборони
Тема 11	Скласти таблицю: «Соціально-правові гарантії військовослужбовців і добровольців територіальної оборони»
Тема 12	Скласти таблицю: «Перспективи розвитку територіальної оборони України у контексті євроатлантичної інтеграції»
	Разом

Оцінка за блок 1 самостійної роботи визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання завдань по темах 1–12.

Блок 2 самостійної роботи – написання реферату, есе чи аналітичної доповіді за темами:

1. Історичні витоки територіальної оборони в Україні та світі.
2. Територіальна оборона як складова системи національної безпеки України.
3. Конституційні засади функціонування територіальної оборони.
4. Нормативно-правове забезпечення територіальної оборони України: сучасний стан та перспективи.
5. Місце та роль органів місцевого самоврядування у системі територіальної оборони.
6. Взаємодія Збройних Сил України та сил територіальної оборони.
7. Добровольчі формування територіальних громад: правовий статус і практична роль.
8. Питання соціального захисту учасників територіальної оборони.
9. Територіальна оборона та забезпечення публічної безпеки у кризових ситуаціях.
10. Захист критичної інфраструктури засобами територіальної оборони.
11. Психологічна стійкість населення як чинник ефективності територіальної оборони.
12. Інформаційна безпека в діяльності територіальної оборони.
13. Протидія дезінформації та фейковим кампаніям у контексті територіальної оборони.
14. Кіберзагрози та їх вплив на функціонування територіальної оборони.
15. Взаємодія територіальної оборони з правоохоронними органами.

16. Роль громадянського суспільства у зміцненні територіальної оборони.
17. Територіальна оборона як фактор консолідації української нації.
18. Жінки у системі територіальної оборони України: виклики та перспективи.
19. Молодь і територіальна оборона: патріотичне виховання та практична підготовка.
20. Вплив територіальної оборони на розвиток громадянської відповідальності населення.
21. Міжнародний досвід організації територіальної оборони (Польща, Литва, Швеція).
22. Порівняльний аналіз системи територіальної оборони України та країн НАТО.
23. Перспективи інтеграції територіальної оборони України у стандарти НАТО.
24. Територіальна оборона та забезпечення сталого функціонування держави у воєнний час.
25. Етичні та правові аспекти діяльності добровольчих формувань.
26. Виклики та загрози розвитку територіальної оборони у XXI столітті.
27. Правове регулювання використання зброї силами територіальної оборони.
28. Роль територіальної оборони у відновленні та реабілітації після воєнних дій.
29. Медіа та територіальна оборона: формування позитивного образу та довіри суспільства.
30. Майбутнє територіальної оборони України у контексті геополітичних викликів.

Виконанню самостійної роботи має передувати ґрунтовне опрацювання рекомендованих джерел, періодичних видань (газет, журналів), наукових статей, законодавчих та підзаконних актів, джерел-Інтернет.

Робота повинна мати творчий, аналітичний, критичний і самостійний характер з тим, щоб забезпечити всебічно і добре обґрунтовані висновки.

Структура роботи:

Титульна сторінка, що містить назву навчального закладу, кафедри, дисципліни, тему реферату, ПІБ студента, групу, рік виконання.

Зміст, що містить перелік складових частин наскрізного проєкту із зазначенням сторінок.

Вступ – коротке введення в тему дослідження (1-2 сторінки).

Основна частина, що поділяється на розділи з теоретичним аналізом (12-15 сторінок).

Висновки – узагальнення результатів дослідження та пропозиції (1-2 сторінки).

Список літератури – перелік використаних джерел оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Додатки – за необхідності включаються графіки, таблиці, діаграми, які не увійшли до основного тексту.

Цитування та посилання: використання посилань на літературні джерела є обов'язковим. Посилання подаються у квадратних дужках із зазначенням номера джерела та сторінки (наприклад, [5, с. 123]).

Використання неавторських текстів без належного цитування не допускається.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

90–100 балів – зміст виконаного здобувачем завдання для самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, а під час презентації результатів виконаного завдання здобувач демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує вміння аналізувати і узагальнювати теоретичний і практичний матеріал та високий рівень підготовки презентації.

75–89 балів – зміст виконаного здобувачем завдання для самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві неточності, здобувач презентує матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні понять, розрахунках при розв'язанні практичних завдань, презентація роботи при цьому має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

60–74 бали – у виконаному здобувачем завданні для самостійної роботи на недостатньому рівні висвітлено проблему, яка досліджувалася, логічного не завершені аналіз і оцінка стану об'єкту

дослідження; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими; здобувач припускається значних помилок у розрахунках при розв'язанні практичних завдань роботи; матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, відповіді на запитання нечіткі, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1–59 балів – зміст виконаного здобувачем завдання для самостійної роботи не розкрито, оформлення і презентація роботи не відповідає встановленим вимогам, відповіді на запитання відсутні, неточні або неповні, не наведені шляхи вирішення проблеми або вони не обґрунтовані та випадкові.

7. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ

Тренінг «Роль територіальної оборони у захисті демократичних цінностей та суверенітету»

Тренінг з дисципліни «Територіальна оборона України» проводиться у навчальному процесі підготовки бакалаврів права з метою вироблення практичних навичок роботи у команді, розвитку здатності прогнозувати поведінку інших учасників та освоєння методів групової комунікації у вирішенні завдань із захисту прав та свобод людини.

Порядок проведення тренінгу

Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Завдання для тренінгу:

- 1) **Розкрити значення територіальної оборони** як ключового елементу системи національної безпеки України та її вплив на збереження державного суверенітету.
- 2) **Проаналізувати роль громадянського суспільства та добровольчих формувань** у забезпеченні демократичних цінностей і стійкості держави під час воєнних загроз.
- 3) **Сформувати у здобувачів розуміння взаємозв'язку між територіальною обороною та захистом прав людини**, зокрема права на життя, безпеку і свободу.

Кожне завдання тренінгу оцінюється окремо за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінювання тренінгу:

90–100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, ґрунтовно аналізує аналітичні матеріали, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань тренінгу.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, поверхнево аналізує аналітичні матеріали.

60–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі, допускає помилки та поверхнево аналізує аналітичні матеріали.

1–59 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не аналізує аналітичні матеріали.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Територіальна оборона України» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульного контролю;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

9. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перекладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перекладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Територіальна оборона України» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль №1</i>	<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль №2</i>	<i>Тренінг</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Екзамен</i>
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих	Підсумкова письмова робота	Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих	Підсумкова письмова робота	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих	Тестові завдання Задачі Теоретичне питання

під час практичних занять		під час практичних занять		виконання завдань тренінгу	за виконання завдань самостійної роботи блоку 1 і 2	
---------------------------	--	---------------------------	--	----------------------------	---	--

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вид методичного забезпечення	Номер теми
<i>Мультимедійний проектор Epson EB-S05</i>	1-12
<i>Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)</i>	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03 лютого 2015 р. № 141-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-19>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію»: Закон України від 23.12.2015 р. № 901-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 1994. № 16. Ст. 93.
5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
6. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/580-19>.
8. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021 р. № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.
9. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.
10. Про Стратегію воєнної безпеки України: Указ Президента України від 25.03.2021 р. № 121. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>.
11. Стратегія національної безпеки України: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.

Література:

12. Башкатова В. В. Правова політика у сфері запобігання і протидії корупції в Україні. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. 2020. № 1 (1). С. 118-122.
13. Білий В. І., Михальчук В. М. Основні напрями забезпечення національної безпеки держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 17. С. 92-98.
14. Гаврильців М. Т. Інформаційна безпека держави у системі національної безпеки України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 200-203.
15. Гончаренко Г. А. Система суб'єктів державного контролю над сектором безпеки: поняття та основні види. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 209-213.
16. Клочко А. М. та ін. Національна безпека: поняття, сутність, характеристика. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. 2020. № 2. (13). С. 57-66.
17. Кравчук М. Ю. «Надзвичайна ситуація» та «надзвичайна екологічна ситуація» в сфері адміністративного управління. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 24-25 січня 2020 р.)*. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2020. С. 60-62.
18. Кулешов М. М. та ін. Державна система цивільного захисту: навч. посіб. Х.: НУЦЗУ, 2020. 232 с.
19. Мейко О. В., Ішук Ю. В. Механізми реалізації демократичного цивільного контролю у Державній прикордонній службі України. *Право та державне управління*. 2021. № 4. С. 72-76.
20. Мельниченко Б., Фігель Н. Основні підходи до розуміння поняття «національна безпека». *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2021. № 2 (30). С. 68-72.
21. Мельниченко Б. Б. Організаційно-правові засади функціонування системи забезпечення національної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 301-304.
22. Павленко В. П. Щодо визначення поняття «безпека держави»: проблеми теорії та практики у сучасних умовах війни. *Нове українське право*. 2022. Вип. 3. С. 103-110.
23. Пархоменко-Куцевіл О. Теоретичні засади формування та розвитку воєнної безпеки України. *Літопис Волині*. 2023. № 28. С. 367-371.
24. Подорожна Т. С. Забезпечення інформаційної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз з боку РФ. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. С. 491-497.
25. Редькіна А. Українські національні інтереси й цінності: суспільне усвідомлення та переоцінка. *Політичні дослідження / Political Studies*. 2023. № 1 (5). С. 144-162.
26. Турченко О. Г., Груценко Ю. І. Національна безпека і державна безпека: поліваріантність визначення та співвідношення. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2023. № 2. С. 66-74.
27. Чижов Д. А. Національна безпека як елемент системи забезпечення прав і свобод людини та громадянина. *Держава та регіони*. 2021. № 4 (74). С. 96-101.
28. Шипілова Л. М. Стратегічне планування у сфері національної безпеки: курс лекцій / Л. М. Шипілова. К: ВПЦ «Київський університет», 2023. 143 с.
29. Янюк С. Територіальна оборона як протидія загрозам національній безпеці України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. № 77. С. 94-99.